15. 3. 2005

ID: 31854

Trestný čin nekalé soutěže

Pokud jde o zákonný znak skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže spočívající v tom, že pachatel nekalosoutěžním jednáním ohrozil chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, pak postačí ohrožení, tzn. nemusí nastat porucha. Vznik určité poruchy je však okolností nepochybně zvyšující stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. V případě poškození dobré pověsti musí dojít k dokonání následku, tj. dobrá pověst soutěžitele musí být poškozena, a to v příčinné souvislosti s jednáním pachatele. Chod nebo rozvoj podniku je ohrožen především tehdy, hrozí-li způsobení nikoliv zanedbatelné škody, ztráty podstatného počtu zákazníků při provozování obchodní činnosti nebo ztráty nikoli zanedbatelného množství odběratelů při provozování průmyslové výroby.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 11 Tdo 193/2003, ze dne 19.8.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání dovolání obviněného Ing. M. R., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25. listopadu 2002, sp. zn. 8 To 308/2002, v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 6 T 300/2001, a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25. 11. 2002, sp. zn. 8 To 308/2002, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. 6 T 300/2001. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Městskému soudu v Brně přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný Ing. M. R. byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. 6 T 300/2001, uznán vinným trestným činem nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. a byl mu za to uložen trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců, a dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 100.000,- Kč, přičemž pro případ jeho nezaplacení byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený USF O., Gmbh, se sídlem K., SRN (dále jen „poškozený“) odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Podkladem pro to bylo zjištění, že obviněný ode dne 14. 9. 1994, kdy při zápisu do obchodního rejstříku uvedl název společnosti B.-M. spol. s r. o., B., A. 47, tento název užíval při podnikatelských aktivitách přesto, že je mu známo, že v rámci obdobného předmětu podnikání obchodní označení B. používal v rámci svých podnikatelských aktivit jiný soutěžitel, a to společnost W. B. M., GmbH, SRN, kdy pro území České republiky tak činil tento soutěžitel nejpozději od roku 1992 prostřednictvím firmy C., s. r. o, J. 15, P. Uvedeným způsobem jednal v rozporu s ustanovením § 46 odst. 1 obchodního zákoníku, a to uváděním obchodního jména, které bylo způsobilé vyvolat v obchodním styku mylnou domněnku, že jím označené výrobky a služby pocházejí od určitého výrobce, a dále v rozporu s ustanovením § 47 obchodního zákoníku, a to užitím zvláštního označení podniku, které v zákaznických kruzích platilo pro určitý podnik za příznačné, přičemž toto jednání bylo způsobilé vyvolat nebezpečí záměny s podnikem a výrobky jiného soutěžitele.

O odvolání obviněného proti výše označenému rozsudku bylo rozhodnuto Krajským soudem v Brně usnesením ze dne 25. 11. 2002, sp. zn. 8 To 308/2002, tak, že odvolací soud podané odvolání podle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítl.

Opis usnesení odvolacího soudu byl doručen obviněnému Ing. M. R. dne 18. 12. 2002, jeho obhájci dne 16. 12. 2002 a státnímu zástupci dne 12. 12. 2002.

Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný dne 14. 1. 2003 u soudu prvního stupně prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to s poukazem na dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu s tím, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V podaném dovolání obviněný pak soudům vytýká neúplnost zjištěného skutkového stavu věci, jakož i nesprávný způsob hodnocení provedených důkazů. Tyto vady pokládá za důsledek nesprávného právního posouzení skutku. Přitom dále zdůraznil, že poškozený užívá označení B. pouze jako neformální označení podniku a výrobků, aniž bylo zjištěno, zda takovéto označení používá oprávněně. Vytkl, že soudy se nezabývaly tím, zda výše uvedené označení bylo příznačné u relevantního okruhu zákazníků v České republice, tato okolnost nebyla zjišťována ani navrhovaným znaleckým posudkem. Nebyla také zjišťována priorita používání výše uvedeného označení v České republice a rovněž tak soudy v rozporu s § 9 odst. 1 tr. řádu nerespektovaly tu skutečnost, že Ú. p. v. rozhodl o zápisu ochranné kombinované známky ve prospěch společnosti obviněného. Poukázal též na rozdílnost v předmětu podnikání obou společností, když na straně obviněného se jedná o poskytování služeb ve stavebnictví, zatímco u poškozeného jde o výrobu strojů. Z toho pak dovozuje, že je možná příznačnost pro více subjektů v hospodářské soutěži. Poukázal i na dobrou pověst své společnosti a v této souvislosti vytkl, že odvolací soud nesprávně učinil závěr o ohrožení dobré pověsti poškozeného. Dále má zato, že soudy nesprávně dospěly k závěru, že obviněný svým jednáním, tj. vystupováním na trhu pod zapsaným názvem B.-M., naplnil skutkovou podstatu nekalosoutěžního jednání podle § 46 odst. 1 a § 47 obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“). Ustanovení § 46 ObchZ předpokládá existenci jediného nezaměnitelného výrobce. Dovolatel má zato, že z rozhodnutí soudů nevyplývá, zda poškozený oprávněně užíval označení B., ani priorita užívání tohoto označení, ani jeho příznačnost pro zákazníky. Podle názoru dovolatele jsou pak zcela irelevantní spekulace soudů ohledně okolností výroby strojů na otryskávání povrchu ve V. B. Důvodem nákupu prvního stroje u poškozeného v SRN bylo jen to, že l. B. s. ve V. B. nebyla schopna takový stroj včas vyrobit. Poukázal též na to, že stroje, které byly ve V. B. vyrobeny, nebyly označovány jako stroje B., nýbrž jako stroje POTR-K1-V1. Pokud bylo v souvislosti s nimi zmiňováno slovní spojení B., tak se tím mínila jen použitá technologie čištění povrchů. Má zato, že naopak poškozený neoprávněně používal označení B., a proto se nemůže dovolávat právní ochrany. Dále zdůraznil, že neměl v úmyslu ohrozit chod a rozvoj podniku poškozeného, přičemž ohrožení chodu podniku poškozeného vůbec nepřichází v úvahu, a to zda byl ohrožen jeho rozvoj, z rozhodnutí soudů nijak nevyplývá, ačkoliv je to podmínkou trestní odpovědnosti za trestný čin nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. Konečně pak namítl, že ke spáchání trestného činu mělo dojít dnem zápisu jeho společnosti do obchodního rejstříku, tj. dne 14. 9. 1994, zatímco ke sdělení obvinění došlo teprve dne 9. 12. 2000. Za těchto okolností bylo trestní stíhání promlčeno, neboť jeho jednání nelze pokládat za trvající trestný čin, a v tomto směru je nesprávný právní názor odvolacího soudu. V závěru svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu v celém rozsahu a současně zrušil též i v celém rozsahu rozsudek soudu prvního stupně, a aby přikázal věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, popř. aby Nejvyšší soud ve věci rozhodl sám rozsudkem, kterým se obviněný zprošťuje obžaloby.

Z písemného vyjádření státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství vyplývá, že podané dovolání je důvodné. Státní zástupce podrobně rozvedl předpoklady trestní odpovědnosti za trestný čin nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. Zdůraznil, že z hlediska vymezení skutku v rozsudku soudu prvního stupně by mohlo jít o naplnění dispozice podle § 47 písm. b) ObchZ, ovšem jen za předpokladu, že by se v posuzované věci jednalo o označení příznačné. Podle názoru státního zástupce název společnosti obviněného B.-M. není lehce zaměnitelný se zvláštním označením B. Slovní delokalizační dodatek M. je způsobilý vyloučit vznik mylné domněnky o původu zboží, zvláště

když toto zboží bylo navíc označováno jinak. Zdůraznil, že i kdyby tomu tak nebylo a delokalizační klauzule by nebyla způsobilá vyloučit vznik takové mylné domněnky, pak označení B. bylo poškozeným užíváno jen neformálně, aniž je z rozhodnutí soudů zřejmé, že bylo pro poškozeného příznačné u relevantního okruhu zákazníků. V popisu skutku v rozsudku soudu prvního stupně chybí jakýkoli popis hrozícího následku, tedy ohrožení chodu a rozvoje podniku soutěžitele. Zůstalo neobjasněno, v čem měla spočívat hrozící, nikoliv zanedbatelná škoda, ztráta nikoliv zanedbatelného počtu zákazníků či odběratelů. Je také nejasná otázka postavení poškozeného na trhu a vliv jednání obviněného na toto jeho postavení. Význam hrozícího následku je také namístě objasnit i z hlediska stupně společenské nebezpečnosti činu ve smyslu materiální stránky trestného činu. Popis skutku v rozsudku neumožňuje posouzení jednání obviněného ani podle jiné zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže, ani z hlediska případného rozporu se zvyklostmi této soutěže. Případné napodobování výrobků či zboží ze strany obviněného není obsaženo v popisu skutku a pro takové jednání mu nebylo sděleno obvinění. V závěru svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud k dovolání obviněného zrušil jak napadené rozhodnutí odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně, a přikázal soudu prvního stupně věc znovu projednat a rozhodnout.

V rámci veřejného zasedání dovolacího soudu se k podanému dovolání vyjádřil též poškozený, který navrhl podané dovolání obviněného zamítnout, neboť napadené rozhodnutí pokládá za věcně správné. Poukázal též na rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, kterým byla obchodně právní stránka věci již pravomocně vyřešena ve prospěch poškozeného.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především shledal, že dovolání obviněného je přípustné /§ 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř./, že bylo podáno osobou oprávněnou /§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř./, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.). Poté se Nejvyšší soud dále zabýval otázkou, zda dovolání obviněného z jím namítaného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je opodstatněné.

Výše uvedený dovolací důvod je relevantní v takovém případě, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Tento dovolací důvod proto nemůže být naplněn uplatňováním námitek skutkových, resp. vad ve skutkovém zjištění. Vady ve skutkovém zjištění lze namítat jen tehdy, jsou-li důsledkem nesprávného hmotně právního posouzení věci.

Pokud tedy obviněný ve svém dovolání vznesl výhrady vůči skutkovým zjištěním učiněným soudem prvního stupně, s nimiž se ztotožnil i odvolací soud, pak tyto námitky samy o sobě nemohou opodstatnit existenci uplatněného dovolacího důvodu, ani jiného zákonného dovolacího důvodu předpokládaného ustanovením § 265b odst. 1 tr. ř.

Ovšem podstatnou část svých dovolacích námitek obviněný založil na tvrzení, že soudy obou stupňů nesprávně posoudily jeho jednání jako trestný čin nekalé soutěže podle § 149 tr. zák., ačkoliv z popisu skutku obsaženého ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, ani z jeho odůvodnění, nelze dovodit naplnění všech zákonem vyžadovaných znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu. Obviněný se tedy prostřednictvím uvedeného dovolacího důvodu domáhá změny právní kvalifikace činu, který je mu kladem za vinu s tím, že se nejedná o žádný trestný čin, a následně pak poukazuje i na skutkové nedostatky, jež jsou důsledkem nesprávného právního posouzení skutku. Proto mohl Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumat zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí, a to v rozsahu a z důvodu uplatněného v dovolání, jakož i řízení tomuto rozhodnutí předcházející. Poté
Nejvyšší soud dospěl k závěru, že podané dovolání je důvodné.

Trestného činu nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. se dopustí ten, kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, poškodí dobrou

pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele.

Z výše uvedeného je zřejmé, že podstatná část dispozice tohoto ustanovení trestního zákona je obsažena v mimotrestní právní úpravě, tj. v obchodním zákoníku, protože předpisem upravujícím soutěž v hospodářském styku jsou především ustanovení § 44 až § 55 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Z těchto ustanovení je třeba především poukázat na znění § 44 odst. 1 ObchZ, podle něhož je nekalou soutěží jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž je zakázána. Tato tzv. generální klauzule nekalé soutěže je v obchodním zákoníku doplněna (rozvedena, konkretizována) ustanovením § 44 odst. 2 písm. a) až h) ObchZ, jež obsahuje demonstrativní výčet jednání, která se pokládají za nekalou soutěž. Mezi tyto zvláštní skutkové podstaty patří: klamavá reklama (§ 45 Obch.Z), klamavé označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ), vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ), parazitování na pověsti podniku, výrobku či služeb jiného soutěžitele (§ 48 ObchZ), podplácení (§ 49 ObchZ), zlehčování (§ 50 ObchZ), srovnávací reklama (§ 50a ObchZ), porušování obchodního tajemství (§ 51 ObchZ) a ohrožování zdraví a životního prostředí (§ 52 ObchZ). Jestliže určité jednání nelze podřadit pod některou zvláštní skutkovou podstatu nekalé soutěže, ještě to nevylučuje možnost naplnění tzv. generální klauzule nekalé soutěže. Na druhé straně je nutné určité jednání naplňující znaky generální klauzule, současně posoudit i dle zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže, jsou-li její znaky současně dány.

Z výše uvedeného pak také vyplývá, že naplnění některé ze skutkových podstat výše popsaného nekalosoutěžního jednání je podmíněno kumulativním splněním tří podmínek.

Především musí jít o jednání v hospodářské soutěži, jíž lze rozumět soupeření subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty a dosáhnout tím hospodářského prospěchu.

Dále musí jít o jednání, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže, což je pojem, který není v právní normě definován a jehož posouzení je odvislé od celé řady faktorů s přihlédnutím k místu a času této soutěže. Je to vlastně porušení zásad poctivosti soutěžení v hospodářské sféře způsobem vylučujícím zachování společenské funkce hospodářské soutěže.

Musí také jít o jednání, které je objektivně způsobilé přivodit újmu (jak materiální, tak imateriální), aniž taková újma musí skutečně nastat, soutěžitelům zabývajícím se stejnou nebo podobnou hospodářskou činností. Přitom soutěžitelé mohou působit i v různých oborech hospodářské činnosti (např. výroba, obchod, služby).

Trestní zákon k naplnění skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. pak dále vyžaduje, aby pachatel svým nekalosoutěžním jednáním poškodil dobrou pověst jiného soutěžitele nebo ohrozil chod jeho podniku nebo ohrozil rozvoj jeho podniku.

S ohledem na ustanovení § 3 odst. 3 tr. zák. je k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu nutné zavinění ve formě úmyslu, který musí zahrnovat všechny podstatné znaky charakterizující skutkovou podstatu tohoto trestného činu.

Lze tedy shrnout, že jednání, jež má naplňovat znaky skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 tr. zák., musí být vždy nekalosoutěžním protiprávním jednáním ve smyslu výše citovaných ustanovení obchodního zákoníku a současně toto jednání musí poškodit dobrou pověst nebo musí ohrozit chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, přičemž na všechny tyto znaky se musí vztahovat též úmyslná forma zavinění ze strany pachatele.

Z hlediska popisu skutku uvedeného v tzv. skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně, s nímž se plně ztotožnil i soud odvolací, a s přihlédnutím k námitkám obviněného, bylo třeba posoudit,

zda soudy zjištěné jednání obviněného je porušením předpisů upravujících soutěž v hospodářském styku, a to podle vymezení generální klauzule, popř. podle ustanovení o klamavém označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ) a o vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ), navíc způsobem předpokládaným v ustanovení § 149 tr. zák.

Skutková podstata nekalé soutěže spočívající v klamavém označení zboží a služeb v hospodářském styku je naplněna jednáním, jež je způsobilé vyvolat mylnou domněnku (představu) o původu zboží či služby v tom smyslu, že pochází od určitého výrobce. Podle § 46 odst. 1 ObchZ totiž platí, že klamavým označením zboží a služeb je každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby pocházejí z určitého státu, určité oblasti či místa nebo od určitého výrobce, anebo že vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost. Nerozhodné je přitom, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod. Rovněž je nerozhodné, zda ke klamavému označení došlo přímo nebo nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo. Ve smyslu odst. 2 tohoto ustanovení je klamavým označením i takové označení zboží nebo služeb, k němuž je připojen jistý dodatek sloužící odlišení od pravého původu, např. výrazem „druh“, „typ“, „způsob“, pokud je přesto takovéto označení způsobilé vyvolat mylnou domněnku o původu nebo povaze zboží či služeb. Použití tzv. delokalizační doložky (např. Morava) vylučuje nekalosoutěžní jednání jen tehdy, je-li způsobilé plně vyloučit vznik mylné domněnky o původu nebo povaze zboží či služby. Klamavým označením ovšem není uvedení názvu, který se v hospodářském styku již všeobecně vžil jako údaj k označení druhu nebo jakosti zboží („zdruhovění“ u relevantního okruhu zákazníků). Musí jít tedy o uvedení takových údajů ukazujících na zcela určitý podnik (výrobce), pro který je to jedinečné, a s nímž zákaznické kruhy nezaměnitelně spojují určité zboží (službu).

Podle § 47 ObchZ se vyvoláním nebezpečí záměny rozumí užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem nebo užití zvláštní označení podniku nebo zvláštních označení či úpravy výrobků, výkonů nebo obchodních materiálů podniku, které v zákaznických kruzích platí pro určitý podnik nebo závod za příznačné, anebo napodobení cizích výrobků, jejich obalů nebo výkonů. Přitom příznačnost pro určitý podnik je založena buď známkoprávní ochranou (přihlášením a zapsáním ochranné známky), anebo prosazením příznačnosti na trhu (v hospodářském styku) např. dlouhodobým užíváním. Vždy je ovšem nutné, aby výše popsaná jednání byla objektivně způsobilá vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem, firmou, zvláštním označením nebo výrobky anebo výkony jiného soutěžitele. Nejde-li o konkrétní individuální označení, pak je významné to, zda určité druhové označení je příznačné pro určitý subjekt (soutěžitele) natolik, že je v zákaznických kruzích výlučně s ním spojeno. Nebezpečí záměny může vyplývat i z naznačovaných souvislostí s určitým podnikem.

Pokud jde o zákonný znak skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže spočívající v tom, že pachatel nekalosoutěžním jednáním ohrozil chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, pak je především nutno zdůraznit, že postačí ohrožení, tzn. nemusí nastat porucha. Vznik určité poruchy je však okolností nepochybně zvyšující stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. V případě poškození dobré pověsti musí skutečně dojít k dokonání následku, tj. dobrá pověst soutěžitele musí být poškozena, a to v příčinné souvislosti s jednáním pachatele. Chod nebo rozvoj podniku je ohrožen především tehdy, hrozí-li způsobení nikoliv zanedbatelné škody, ztráty podstatného počtu zákazníků při provozování obchodní činnosti nebo ztráty nikoli zanedbatelného množství odběratelů při provozování průmyslové výroby.

S ohledem na výše rozvedené předpoklady trestní odpovědnosti za trestný čin nekalé soutěže je třeba znovu připomenout, že podle výrokové části rozsudku soudu prvního stupně (tzv. skutkové věty) se obviněný dopustil jednání spočívajícího v podstatě v tom, že ode dne 14. 9. 1994, kdy při zápisu do obchodního rejstříku uvedl název společnosti B.-M. s. r. o., tento název dále používal při podnikatelských aktivitách, přestože mu bylo známo, že s obdobným předmětem podnikání a s

obchodním označením B. již v té době (nejméně od roku 1992) působil na území České republiky jiný soutěžitel (společnost W. B. M. GmbH, SRN – právní předchůdce poškozeného), a to prostřednictvím firmy C., s. r. o. P. Podle zjištění soudu pak založením společnosti pod výše uvedeným jménem a užíváním tohoto názvu obviněný jednal v rozporu s ustanovením § 46 odst. 1 ObchZ a § 47 ObchZ, neboť jednak uváděl obchodní jméno, které bylo způsobilé vyvolat v obchodním styku mylnou domněnku, že jím označené výrobky a služby pocházejí od určitého výrobce, jednak užil zvláštního označení podniku, které v zákaznických kruzích platilo pro určitý podnik za příznačné, přičemž toto jednání bylo způsobilé vyvolat nebezpečí záměny s podnikem a výrobky jiného soutěžitele.

Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně pak dále vyplývá, že obviněný zakoupil stroj na otryskávání povrchů s označením B., resp. si ho objednal a poté sám založil s. r. o. B.-M., přičemž věděl, a to na podkladě objednávek a kupní smlouvy, že německý výrobce (poškozený) se na těchto dokumentech označoval jako B., že je v České republice zastoupen firmou C. Soud prvního stupně poukázal též na to, že obviněný po založení společnosti ihned objednal další stroje na otryskávání povrchů u českého výrobce a že tyto stroje používal později ke své činnosti. Poukázal i na obsah reklamních a propagačních materiálů, kdy jak u poškozeného, tak u obviněného se jednalo o stroje pracující na stejném principu otryskávání povrchů, přičemž se jednalo o úzkoprofilový výrobek určený omezenému okruhu účastníků hospodářské soutěže, který byl vyráběn pouze omezeným okruhem výrobců. Podle názoru soudu prvního stupně se tak obviněný nekalosoutěžního jednání dopustil tím, že si zvolil obchodní jméno nelišící se od neformálního označování podniku a výrobků poškozeného, registroval si ochrannou známku B.-M., připravoval a nechal zahájit výrobu strojů podobných strojům dodávaným poškozeným. Tímto porušil jak generální klauzuli nekalé soutěže ve smyslu § 44 odst. 1 ObchZ, tak současně i další dvě, výše již uvedené, zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže. Soud prvního stupně pak v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že zvláštní označení podniku poškozeného platilo v zákaznických kruzích pro poškozeného za příznačné a že mu hrozila nikoliv zanedbatelná ztráta v počtu zákazníků a odběratelů. Již na tomto místě nutno však konstatovat, že z obsahu odůvodnění rozsudku ani z obsahu spisu nevyplývá, o které důkazní prostředky se výše učiněný závěr opírá.

Na základě těchto skutkových zjištění učinil soud prvního stupně právní závěr, že okolnosti výše uvedené jsou jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku a že obviněný tím také ohrozil chod i rozvoj podniku soutěžitele. S tímto se plně ztotožnil i odvolací soud, když v napadeném rozhodnutí poukázal navíc i na to, že obviněný jednal v rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže a poškodil i dobrou pověst jiného soutěžitele (tj. dobrou pověst poškozeného).

Podle názoru Nejvyššího soudu je nutno obecně konstatovat, že skutková zjištění obsažená ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, a to ani ve spojení se skutkovými okolnostmi uvedenými v jeho odůvodnění, neopodstatňují správnost závěru o naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. Obsahem tzv. skutkové věty rozsudku je ve značné míře jen citace příslušných ustanovení obchodního zákoníku ve vztahu k naplnění dvou zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže (§ 46, § 47 ObchZ). Tedy místo konkrétních skutkových zjištění soud uvádí jen právní pojmy obsažené v zákoně, aniž uvádí takové skutkové okolnosti, které by umožňovaly přezkoumat správnost jeho závěru o naplnění skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání ze strany obviněného a jeho formy. Soud v podstatě jen popisuje právní znaky nekalé soutěže ve smyslu ustanovení § 46 odst. 1 a § 47 ObchZ a neuvádí takové skutkové okolnosti, které by odůvodňovaly učiněný právní závěr. Již toto pochybení opodstatňuje důvodnost podaného dovolání. Při podstatné absenci právně relevantních skutkových zjištění nelze dosti dobře učinit závěr o správnosti použité právní kvalifikace.

V popisu skutku dále chybí jakékoli vyjádření konkrétního následku jednání obviněného předpokládaného ustanovením § 149 tr. zák., tj. v čem konkrétně mělo spočívat ohrožení chodu

podniku jiného soutěžitele (tj. poškozeného) a v čem konkrétně mělo spočívat ohrožení jeho rozvoje. Přitom soudy vzaly za prokázané, že v příčinné souvislosti s jednáním obviněného došlo jak k ohrožení chodu, tak k ohrožení rozvoje podniku poškozeného. Ani z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů nevplývají žádné skutečnosti opodstatňující takový závěr, nejsou uváděny žádné konkrétní důkazní prostředky, na jejichž základě by bylo možno uzavřít, že došlo k ohrožení chodu a rozvoje podniku poškozeného. Nebyly ani vykonány žádné důkazy k objasnění této otázky, těchto zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. Soudy přitom kladly obviněnému za vinu jejich kumulativní naplnění, aniž skutkově vymezily a rozlišily v čem spočívalo ohrožení chodu podniku poškozeného a čím obviněný ohrozil jeho rozvoj. Bylo třeba objasnit, zda a v jaké míře se promítlo jednání obviněného v postavení poškozeného na trhu (např. úbytek odběratelů, tržeb). I v tomto směru je zcela důvodná námitka dovolatele, s níž se ve svém vyjádření ztotožnil i státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství.

Podanému dovolání lze přisvědčit i v tom, že z rozhodnutí soudů se nepodávají žádná konkrétní fakta, na jejichž podkladě by bylo možno učinit závěr, že označoval-li poškozený svůj podnik a své výrobky názvem B., tak že tento název byl pro něj příznačný. Takové skutkové zjištění nevyplývá nejen z výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, ale ani z jeho odůvodnění. Navíc nebyly ani provedeny žádné důkazy k objasnění této skutečnosti. Soudy v tomto směru vycházely v podstatě pouze z vyjádření poškozeného, z obsahu listinných důkazů (zejména z reklamních a propagačních listin) a z výpovědi svědka B. Zůstalo neobjasněno, zda používání tohoto označení bylo objektivně způsobilé vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem poškozeného, zda se jednalo o takové označení, které bylo v okruhu relevantních zákazníků (odběratelů) výlučně spojeno s podnikem či výrobky poškozeného, anebo naopak, zda takové označení bylo používáno i jinými subjekty v hospodářském styku, o které konkrétní subjekty se jednalo, na základě jakého oprávnění bylo takové označení užíváno, v jakém smyslu a rozsahu, za jakým účelem, od kdy apod. I když z obsahu spisu je zřejmé, že takové označení ze strany poškozeného nebylo založeno známkoprávní ochranou (přihlášením a zapsáním ochranné známky), tak ovšem na druhé straně není vyloučeno prosazení příznačnosti na trhu (v hospodářském styku) např. dlouhodobým užíváním, když je nepochybné, že takové označení (B.) poškozený užíval ještě před vznikem společnosti B.-M. V tomto směru je nerozhodné, že obviněný u Ú. p. v. zapsal ochrannou známku B.-M. (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cmo 1446/94, rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. 9. 2002, sp. zn. 11 Cmo 245/96). Soudy se rovněž nevypořádaly s tvrzením obviněného, že pokud v propagačních a reklamních materiálech se vyskytovalo označení B., tak se tímto mínil pouze technologický postup tryskového čištění a že takto bylo postupováno i ze strany jiných soutěžitelů. Zůstalo tak neobjasněno, zda uvedení názvu B. je označením technologického postupu (metody čištění), který je využíván více subjekty, anebo zda je toto označení příznačné pro produkty a pro podnik poškozeného a zda je s ním výlučně spojeno. Zda tedy celkový dojem na relevantní okruh zákazníků (odběratelů) může vyvolat nebezpečí záměny ve smyslu ustanovení § 47 ObchZ v tom smyslu, že služby nabízené obviněným - společností B.-M. budou mylně spojovat s podnikem a produkty nabízené poškozeným tomuto okruhu zákazníků či odběratelů (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 209/97, usnesení téhož soudu sp. zn. 3 Cmo 540/94 a 3 Cmo 813/93). Zda použití označení B.-M. v názvu obchodní společnosti obviněného samo o sobě mohlo vést k vyvolání nesprávné představy u relevantního okruhu zákazníků (odběratelů), že se jedná o firmu (produkty, technologii) nějakým způsobem svázanou či spojenou s poškozeným.

Z výroku rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že obviněný se stíhané trestné činnosti měl dopustit v době od 14. 9. 1994, aniž je doba jejího páchání jakkoli časově ohraničena. K tomu je v posuzované věci třeba uvést, že v případě trvajícího deliktu je doba páchání trestné činnosti vymezena v podstatě tak, že trvá celou dobu, po kterou pachatel udržuje vyvolaný protiprávní stav. Ovšem s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. je okamžik sdělení obvinění mezníkem oddělujícím jeden skutek trvajícího trestného činu od dalšího skutku. Jestliže v posuzované věci došlo

ke sdělení obvinění dne 9. 12. 2000, tak soudy měly tímto datem vymezit ukončení doby páchání stíhaného skutku. Soudy však nesprávně vůbec nevymezily dobu páchání stíhaného skutku, což by mohlo vést k pochybnostem, např. z hlediska dopadu zásady ne bis in idem. Jelikož k ukončení stíhané trestné činnosti došlo dne 9. 12. 2000, tak nebylo možno v tomto směru přisvědčit námitce obviněného ohledně údajného promlčení trestního stíhání trvajícího trestného činu nekalé soutěže.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že použitá právní kvalifikace skutku ze strany nižších soudů důvodně vzbuzuje pochybnosti a že napadené rozhodnutí skutečně spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení skutku, neboť soudy dosud učiněná skutková zjištění tak, jak jsou vyjádřena ve výrokové a ve zdůvodňovací části rozsudku soudu prvního stupně, s nimiž se zcela ztotožnil i odvolací soud, nevykazují takové skutkové okolnosti, jež by umožňovaly učinit závěr o vině obviněného žalovaným trestným činem nekalé soutěže podle § 149 tr. zák.

Proto Nejvyšší soud k dovolání obviněného zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo jako údajně nedůvodné zamítnuto odvolání obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně. Poněvadž výše vytýkané nedostatky mají své příčiny již v řízení před soudem prvního stupně, tak Nejvyšší soud též zrušil v celém rozsahu rozsudek Městského soudu v Brně (§ 265k odst. 2 tr. ř.). V souladu s ustanovením § 265k odst. 2 tr. ř. bylo pak nutno zrušit i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

V důsledku zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů byla pak věc přikázána Městskému soudu v Brně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 tr. ř.). Městský soud v intencích tohoto rozhodnutí se vypořádá s výše rozvedenými výhradami stran správnosti právního posouzení věci na podkladě dosud učiněných skutkových zjištění. Za tím účelem provede i další dokazování, jehož rozsah z výše uvedeného již vyplývá, a to tak, aby si vytvořil lepší předpoklady pro závěr, zda jím zjištěný skutkový stav vykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 tr. zák. Neopomene se blíže zabývat též subjektivní stránkou tohoto trestného činu, jakož i materiální podmínkou trestnosti činu (§ 3 odst. 2 tr. zák.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Bezplatná obhajoba (exkluzivně pro předplatitele)
- Vazba (exkluzivně pro předplatitele)
- Uznání a výkon rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie
- Obchodování s lidmi
- Nahlédnutí do policejního spisu (exkluzivně pro předplatitele)
- Odpor
- Právo EU (exkluzivně pro předplatitele)
- Projednání podmíněného propuštění (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody
- Nevypořádání se s návrhem na položení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU dovolacím soudem
- Zabezpečovací detence (exkluzivně pro předplatitele)